

УДК 339.926:339.972:339.982

Я. М. Гуменюк,
к. е. н., доцент кафедри міжнародного бізнесу, НН інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0091-2758>
О. А. Іващенко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8490-778X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.15.97

БАГАТОСТОРОННІ БАНКИ РОЗВИТКУ ТА АЛЬТЕРНАТИВНІ АКТОРИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ У СФЕРІ ЗДІЙСНЕННЯ ЗЕЛЕНОГО ПЕРЕХОДУ ТА ПРОТИДІЇ КЛІМАТИЧНИМ ЗМІНАМ

Y. Humeniuk,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of International Business, Educational
and Scientific Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv
O. Ivashchenko,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of International Economics, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

MULTILATERAL DEVELOPMENT BANKS AND ALTERNATIVE ACTORS
IN THE IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL INVESTMENT PROJECTS
IN THE FIELD OF GREEN TRANSITION AND COMBATING CLIMATE CHANGE

Мета статті полягає у визначенні ролі, що відіграють багатосторонні банки розвитку та альтернативні актори реалізації міжнародних інвестиційних проєктів у сфері здійснення зеленого переходу та протидії кліматичним змінам із акцентом на потенціалі залучення різних типів зеленого фінансування. Відзначено роль багатосторонніх банків розвитку, а також банків-членів Міжнародного клубу фінансування розвитку у фінансуванні зелених міжнародних інвестиційних проєктів; відзначено переважання фінансування міжнародних проєктів із пом'якшення наслідків змін клімату та адаптації до змін клімату, у сфері біорізноманіття та просування низьковуглецевих технологій. Встановлено, що всі інвестиційні операції Світового банку здійснюються відповідно до Екологічної та соціальної основи Світового банку (англ. "Environmental and Social Framework", ESF), а також Стандартів екологічної та соціальної діяльності (англ. "Environmental and Social Performance Standards", PS), розроблених Міжнародною фінансовою

корпорацією (IFC) та Багатосторонньою агенцією із гарантування інвестицій. Визначено роль Куньмінсько-Монреальської глобальної рамкової програми англ. "The Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework", у сфері біорізноманіття як результату діяльності Конференції ООН із біорізноманіття 2022 року. Визначено її регуляторну спроможність визначати сфери економічної діяльності, які можуть претендувати на зелене фінансування. Охарактеризовано важливість міжнародних інвестиційних проєктів, спрямованих на підвищення ефективності використання енергії та ресурсів, і які зачіпають діяльність, яка дозволяє скоротити використання енергії або матеріалів у ланцюжку поставок за рахунок підвищення енергоефективності або ефективності використання ресурсів у існуючому ланцюжку поставок, шляхом переходу до менш вуглецевого ланцюжка поставок або шляхом впровадження системи економіки замкнутого циклу. шляхом переходу до менш вуглецевого ланцюжка поставок або шляхом впровадження системи економіки замкнутого циклу. Відзначено роль Глазгівського фінансового альянсу по досягненню чистого нульового рівня викидів, члени якого оголосили про ту чи іншу форму цільового показника чистого нуля для своєї фінансової діяльності та складу своїх інвестиційних портфелів, втім через те, що менше половини з них поставили перед собою чітко розроблені цілі, що супроводжуються встановленням конкретних завдань та термінів їхнього виконання, реалізація зеленого і циркулярного переходів розгортається не за динамічним сценарієм. Очевидно, що для того, щоб перенести задекларовані "чисті нульові" цілі на реальну інвестиційну практику, фінансові установи повинні привести внутрішні системи стимулювання у відповідність до чітко визначених цілей та взаємодіяти з політиками, клієнтами та акціонерами з питань планування та координування фінансування відразу трьох переходів — зеленого, енергетичного та циркулярного.

The role of multilateral development banks, as well as member banks of the International Development Financing Club in financing green international investment projects, was noted; the predominance of financing of international projects on mitigating the consequences of climate change and adaptation to climate change, in the field of biodiversity and promotion of low-carbon technologies was noted. The system of economic instruments of state environmental regulation must, among other things, take into account the specifics of interaction between market and state business regulators and mechanisms for rational environmental management. The introduction of market-oriented tools for greening business activities is directly related to economic stimulation of sustainable development. The concept of sustainable development is aimed at complying with the conditions for preventing pollution and degradation of the natural environment, is based on the principles of environmentally oriented economic activity, and is based on the environmental validity of business decisions that ensure the priorities of public interests over private ones. Economic instruments of environmental regulation form a system for managing the interaction between society and nature, i.e. a set of measures (including established requirements of environmental legislation) aimed at ensuring the rational use and reproduction of natural resources, preserving and restoring a favorable state of the environment, observing and protecting environmental legal rights and individuals. The preventive form of economic measures can be implemented only if these measures are of a motivational nature, representing a system of economic instruments that stimulate the prevention of environmental pollution through the use of financial indicators and economic levers.

It is established that all investment operations of the World Bank are carried out in accordance with the Environmental and Social Framework of the World Bank, as well as the Environmental and Social Performance Standard developed by the International Finance Corporation and the Multilateral Investment Guarantee Agency. The role of the Kunming-Montreal Global Framework Program in the field of biodiversity as a result of the 2022 UN Conference on Biodiversity has been determined. Its regulatory capacity to determine the areas of economic activity that can apply for green financing has been determined. The importance of international investment projects aimed at improving the efficiency of energy and resource use, and which affect activities that allow reducing the use of energy or materials in the supply chain by increasing the energy efficiency or efficiency of the use of resources in the existing supply chain, through the transition to a less carbon supply chain, is characterized or by implementing a closed-loop economy system.

The role of the Glasgow Financial Alliance in achieving net zero emissions has been noted, with members announcing some form of net zero target for their financial activities and the composition of their investment portfolios, however, due to the fact that less than half of them have set clear

targets for themselves, accompanied by the establishment of specific tasks and deadlines for their implementation, the implementation of green and circular transitions is not unfolding according to a dynamic scenario. It is obvious that in order to transfer the declared "net zero" goals to real investment practice, financial institutions must bring internal incentive systems in line with clearly defined goals and interact with politicians, customers and shareholders on the planning and coordination of funding for three transitions at once — green, energy and circular.

Ключові слова: сталий розвиток, циркулярна економіка, низьковуглецева економіка, зелений перехід, кліматичні зміни, банк розвитку, кліматичний фонд, фінансування розвитку, зелені фінанси, сталі фінанси, кліматичні інвестиції, змішане фінансування, стале інвестування, ЦСР, міжнародні інвестиційні проекти, управління.

Key words: sustainable development, circular economy, low-carbon economy, green transition, climate change, development bank, climate fund, development financing, green finance, sustainable finance, climate investment, mixed financing, sustainable investment, Central Bank, international investment projects, management.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Багатосторонні банки розвитку відіграють ключову роль у забезпеченні зеленого і циркулярного переходу до низьковуглецевої економіки та у боротьбі із глобальними проблемами міжнародного економічного розвитку. Банки-члени Міжнародного клубу фінансування розвитку (англ. "The International Development Finance Club", IDFC) — KfW [1], Французьке агентство розвитку, Банк розвитку Південної Африки, Латиноамериканський банк розвитку — походять з різних країн і підтримують міжнародні інвестиційні проекти, спрямовані на досягнення Цілей сталого розвитку, стійкості до змін клімату та боротьбу із бідністю. Про амбітні цілі у реалізації міжнародних інвестиційних проектів, що імперативізують боротьбу із кліматичними змінами, задекларували Банки розвитку Японії, Аргентини, Китаю, ЄС, латиноамериканських країн тощо [2-7]. Міжнародний клуб фінансування розвитку у 2022 році анонсував про масштабний обсяг зелених запозичень і згенерованих зелених фінансів обсягом у 288 млрд дол США, що на 29% більше, ніж у 2021 році. У сукупності з моменту підписання Паризької угоди у 2015 році зобов'язання членів IDFC у галузі зеленого фінансування перевищили 1,5 трлн дол США [8]. У 2022 році продовжували нарощуватись обсяги фінансування міжнародних проектів із пом'якшення наслідків змін клімату, досягнувши найвищого рівня (244,7 млрд доларів США), що на 31% більше, ніж у 2021 році. Фінансування адаптаційних заходів також досягло рекордного рівня, збільшившись на 52% до 31,6 млрд доларів США. Зростання фінансування міжнародних інвестиційних проектів із адаптації до змін клімату стало можливим за рахунок нарощення 14-ма установами, що входять до складу IDFC, зелених зобов'язань у 2022 р. до рівня 288 млрд дол США.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Українські вчені Ю. Орловська, М. Вовк, В. Чала, С. Мащенко [9] М. Грод і Н. Резнікова [10—13] глибоко досліджували фундаментальні зміни, що відбуваються у системі фінансування сталого розвитку і зеленої економіки зокрема. Серед іншого, вони відзначили, що відсутність уніфікованого підходу до виокремлення ознак зеленої діяльності або діяльності, що сприяє протидії кліматичним змінам, стає перешкодою до залучення фінансування для реалізації міжнародних інвестиційних проектів із екологічною складовою. Гайсдоерфер М., Саважет П., Боккен Н. М. П., Хултінк Е. Дж. [14], Міллар Н., Маклафлін Е., Бергер Т. [15], Ініго Е. А., Блок В. [16], Вінанс К., Кендалл А., Денг Х. [17] довели високий потенціал циркулярної економіки у реалізації Цілей сталого розвитку і відзначили, що зростання фінансування проектів економіки замкнутого циклу опосередковано сприятиме нарощуванню потенціалу фінансової системи у протидії кліматичним змінам та збереженню навколишнього середовища.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета статті полягає у визначенні ролі, що відіграють багатосторонні банки розвитку та альтернативні актори реалізації міжнародних інвестиційних проектів у сфері здійснення зеленого переходу та протидії кліматичним змінам із акцентом на потенціалі залучення різних типів зеленого фінансування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

IDFC як група задекларувала наміри до мобілізації 1,3 трлн дол США у період з 2019 по 2025 рік, чому сприяє запуск спеціальної трирічної програми із нарощування потенціалу зеленого фінансування, що реалізується за підтримки Фонду кліматичного фінансування IDFC у

партнерстві із аналітичною та консультативною організацією Ініціатива в області кліматичної політики (Climate Policy Initiative (CPI)), мета якої — допомогти урядам, підприємствам і фінансовим установам стимулювати економічне зростання, одночасно вирішуючи проблему зміни клімату [18]. CPI має представництва у Бразилії, Індії, Індонезії, Великобританії та США і позиціонує себе як лідера у відстеженні тенденцій сталого інвестування, визначенні інноваційних бізнес-моделей і підтримці міжнародних інвестиційних проєктів, які можуть сприяти переходу до низьковуглецевої економіки. CPI у партнерстві із Convergence — глобальною мережею змішаного фінансування — започаткували механізм каталітичного змішаного кліматичного фінансування (CC Facility) для отримання грантового фінансування та технічної підтримки міжнародних інвестиційних проєктів у сфері протидії змінам клімату. Планується, що за CC Facility обсяги доступних фінансових ресурсів сягнуть зі стартових 12 млн дол США до 100 млн дол США і поширюватимуться на реалізацію проєктів, спрямованих на адаптацію зміни клімату у сфері сільського господарства в країнах Африки на південь від Сахари та Південної Азії [19].

Кліматичне фінансування IDFC у 2022 році становило 98%, склавши 281,9 млрд дол США з яких 14,4 млрд дол США одночасно були спрямовані на цілі збереження біорізноманіття або принесли супутні вигоди для біорізноманіття. Додаткові 3,8 млрд дол США було виділено на фінансування біорізноманіття, яке не перетиналося з фінансуванням клімато-орієнтованих проєктів. Загальний обсяг фінансування біорізноманіття від IDFC у 2022 році становив 18,2 млрд дол США, що відповідає показникам 2021 року.

У 2022 році зелене фінансування склало 24% від загальної кількості нових зобов'язань членів IDFC. З цієї суми кліматичне фінансування становило 98%, склавши 281,9 млрд дол США, з яких 14,4 млрд дол США одночасно були спрямовані на цілі збереження біорізноманіття або принесли супутні вигоди для біорізноманіття. Додаткові 3,8 млрд дол США було виділено на фінансування біорізноманіття, яке не перетиналося з кліматичними цілями. Крім того, 2 млрд дол США було виділено на реалізацію інших екологічних проєктів.

Загальні принципи діяльності IDFC були розроблені Об'єднаною групою з відстеження кліматичного фінансування багатосторонніх банків розвитку (ББР) та групою представників банків-членів Міжнародного клубу фінансування розвитку (IDFC) на основі їх досвіду та знань про діяльність щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та просування низьковуглецевих технологій. ББР та IDFC пропонують іншим установам при оцінці міжнародних інвестиційних проєктів послуговуватись розробленою ними методологією підвищення прозорості з тим, аби завчасно ідентифікувати фінансові потоки, які сприяють пом'якшенню наслідків зміни клімату.

Куньмінсько-Монреальська глобальна рамкова програма у сфері біорізноманіття є результатом діяльності Конференції ООН із біорізноманіття 2022 року (англ. "The Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework", (KMGBF)) [20]. Міжнародні інвестиційні проєкти, що реалізуються під егідою KMGBF, мають прямий вплив на реалізацію Цілей сталого розвитку, зокрема перед

виконавцями проєктів поставлено в обов'язок сприяти реалізації якихось із цілей: (1) в частині зменшення загроз для біорізноманіття (забезпечити просторове планування / управління, щоб звести до нуля втрату територій, які мають велике біорізноманіття; відновити >30% деградованих екосистем; сприяти охороні понад >30% усіх територій, особливо територій, які мають велике значення для біорізноманіття; зупинити темпи вимирання видів і сприяти їхньому відновленню; забезпечити стале використання диких видів; усунути, мінімізувати, скоротити або пом'якшити вплив інвазійних чужорідних видів на біорізноманіття та екосистемні послуги; зменшити ризики забруднення (включно із пестицидами); мінімізувати вплив зміни клімату та підкислення океану; (2) в частині задоволення потреб людей (зберегти та відновити користь для людей від використання диких видів; стале управління сільськогосподарських територій, а також угідь під аквакультурою, рибальством, лісовим господарством; відновити екосистемні послуги за допомогою інтеграції екосистемних підходів; збільшити площу, якість, доступ до зелених зон у містах.

Глобальний екологічний фонд (ГЕФ) був заснований у 1994 році як незалежний фінансовий механізм для надання грантів і пільгового фінансування для покриття додаткових витрат на заходи, спрямовані на захист глобального навколишнього середовища та сприяння екологічно сталому розвитку. Сьогодні ГЕФ є найбільшим спонсором проєктів, спрямованих на вирішення глобальних екологічних викликів та глобальне партнерство між 182 країнами, міжнародними установами, неурядовими організаціями та приватним сектором. Він надає гранти на проєкти, пов'язані з такими основними сферами: (1) біорізноманіття; (2) зміна клімату (пом'якшення та адаптація); (3) водні ресурси; (4) деградація земель; (5) виснаження озонового шару; (6) стійкі органічні забруднювачі.

Всі інвестиційні операції Світового банку здійснюються відповідно до Екологічної та соціальної основи Світового банку (англ. "Environmental and Social Framework", ESF), а також Стандартів екологічної та соціальної діяльності (англ. "Environmental and Social Performance Standards", PS), розроблених Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC) та Багатосторонньої агенції із гарантування інвестицій (MIGA) [21]. ESF і PS встановлюють вимоги до позичальників та клієнтів Світового банку щодо виявлення, оцінки та управління екологічними та соціальними ризиками, які супроводжують реалізацію міжнародних інвестиційних проєктів, зокрема, особливий акцент робиться на виявленні впливу на біорізноманіття.

На відміну від "Фінансування, що пріоритизує природу" (англ. "Nature Mainstreaming") та "Позитивного до природи фінансування / природопозитивного фінансування" (англ. "Nature Positive Finance"), які відображають процес генерування доданої вартості для природи, поняття "Фінансування пом'якшення наслідків впливу на природу" (англ. "Nature impact mitigation finance") являє собою фінансування, спрямоване виключно на виявлення, оцінку та управління будь-якими потенційними несприятливими ризиками та впливами міжнародних інвестиційних проєктів на природу відповідно до ESF

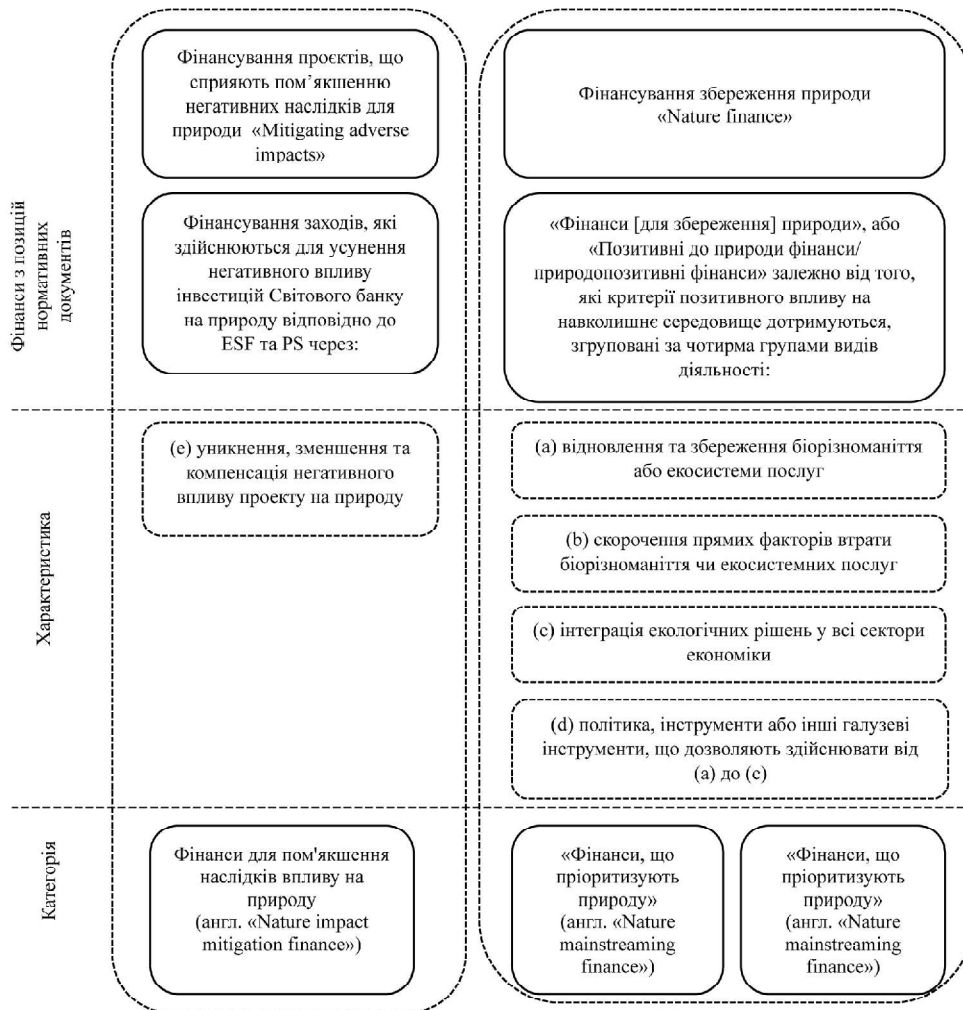

Рис. 1. Характеристика "Фінансів [для збереження] природи" (з позицій міжнародних інвестиційних проєктів)

Джерело: [24].

та PS [22]. Поняття "фінансування пом'якшення наслідків впливу на природу" (англ. "Nature impact mitigation finance") не входить у визначення "Фінанси [для збереження] природи" (англ. "Nature finance"), яке призначене для опису діяльності, яка виходить за межі вимог ESF / PS [23] (див. Рис. 1).

Відтак парасольковою категорією виступає поняття "Фінанси [для збереження] природи", яке охоплює широкий спектр перетворювальних дій, які необхідно здійснити для досягнення позитивної мети захисту і збереження природи, включаючи: (1) створення вимірювальних позитивних вигод для природи; (2) забезпечення переходу економічної діяльності від шкідливих практик, що призводять до втрати природних ресурсів та заподіяння шкоди природі, до тих, що відповідають цій меті шляхом включення екологічних міркувань у політику та інвестиції. Відповідно до консенсусу, що формується, поняття "природопозитивне фінансування" може застосовуватись до фінансування, яке, як очікується, принесе позитивні вигоди для природи, а також охоплюватиме інвестиції, які інтегрують природу в різні сектори економік. Експерти використовують таксономію відповідних видів діяльності (т.зв. позитивний список) для визначення можливості здійснення фінан-

сування міжнародних інвестиційних проєктів, що пріоритизують природу.

Оцінювач проєкту переглядає Документ про оцінку проєкту (PAD) або іншу документацію для визначення відповідних видів діяльності, які можуть кваліфікуватися як "фінансування природи", та звіряє їх зі списком відповідних видів діяльності у таксономії, упорядкованих за групами діяльності (а) — (d). Якщо діяльність проєкту не відображена у таксономії, оцінка завершується та Nature Finance не призначається. Тут слід відзначити, що у кожній таблиці таксономії перераховані види діяльності, які кваліфікуються як ті, що здатні залучати "Фінанси [для збереження] природи" (або Позитивні до природи фінанси/ природопозитивні фінанси", залежно від того, які критерії позитивного впливу на навколишнє середовище дотримуються), і вони згруповані за чотирма групами видів діяльності: (а) відновлення та збереження біорізноманіття або екосистеми послуг; (b) скорочення прямих факторів втрати біорізноманіття чи екосистемних послуг; (с) інтеграція екологічних рішень у всі сектори економіки; та (d) політика, інструменти або інші галузеві інструменти, що дозволяють здійснювати від (а) до (с).

Окремо слід відзначити міжнародні інвестиційні проєкти, спрямовані на підвищення ефективності вико-

ристання енергії та ресурсів, і які зачіпають діяльність, яка дозволяє скоротити використання енергії або матеріалів у ланцюжку поставок за рахунок підвищення енергоефективності або ефективності використання ресурсів у існуючому ланцюжку поставок, шляхом переходу до менш вуглецевого ланцюжка поставок або шляхом впровадження системи економіки замкнутого циклу.

"Позитивне до природи фінансування" відноситься до фінансування, яке підтримує дії, які захищають, відновлюють або покращують стійке використання та управління природою, або дозволяє цим діям сприяти реалізації мети збереження біорізноманіття до 2030 року з метою досягнення повного відновлення біорізноманіття до 2050 року. Багато проєктів, що сприяють екологічній стійкості, приносять користь навколишньому середовищу. Однак вони не обов'язково відповідають критеріям, необхідним для того, щоб вважатися "позитивними для природи", навіть якщо вони підтримують амбітні цілі КМГБФ. Відповідно мета загальних принципів КМГБФ полягає в тому, щоб встановити більш високий стандарт для будь-якого фінансування, яке відстежується як фінансування, позитивне для природи, і відслідковувати ті інвестиції ББР, які здійснюють очевидний позитивний внесок (прямо та/або через супутні вигоди) у збереження навколишнього середовища.

Визначення позитивного до природи фінансування охоплює такі види діяльності: захист відноситься до тієї діяльності, яка підтримує поточний статус та стан біорізноманіття та екосистеми; відновлення відноситься до процесу сприяння відновленню екосистеми, яка була деградована, пошкоджена або знищена; стійке використання та управління природою вказує на відхід економічної діяльності від процесів, що ведуть до втрати природних екосистем; сприятливі умови відносяться до політики, моделей та галузевих інструментів, стимулів, даних та інших інструментів, що дозволяють здійснювати вищезгадану діяльність.

Незважаючи на те, що 98% із 565 фінансових установ, які є членами Глазгівського фінансового альянсу по досягненню чистого нульового рівня викидів (англ. "The Glasgow Financial Alliance for Net Zero"), оголосили про ту чи іншу форму цільового показника чистого нуля для своєї фінансової діяльності та складу своїх інвестиційних портфельів, менше половини поставили перед собою чітко розроблені цілі, що супроводжуються встановленням конкретних завдань та термінів їхнього виконання [25].

Для оцінки міжнародних інвестиційних проєктів на предмет їхньої дотичності до сприяння здійсненню зеленого і циркулярного переходів використовують нормативні напрацювання Цільової групи із розкриття фінансової інформації, пов'язаної з природою (англ. "the Taskforce on Nature-related Financial Disclosures", TNFD), Регламенту Європейського Союзу про розкриття інформації про сталий розвиток (англ. "the European Union Sustainable Finance Disclosure Regulation", SFDR) і Директиви про корпоративну звітність про сталий розвиток (англ. "Corporate Sustainability Reporting Directive", CSRD). Для забезпечення у міжнародному інвестуванні синергії між кліматичними діями, природокористуванням та дохідністю використовують показники, розроблені Науковою мережею цілепокладання (англ. "ScienceBased Targets Network", (SBTN)), а та-

кож враховують "Принципи відповідального інвестування", "Принципи відповідального банківського обслуговування", "Принципи відповідального страхування" та характеристики інвестиційних проєктів для підтримки біорізноманіття. Державні фінансові установи і державні банки розвитку інтегрують фактор біорізноманіття з метою активізації фінансування біорізноманіття за допомогою таких інструментів, як IDFC Toolbox on Integrating Biodiversity.

ВИСНОВКИ

Планування здійснення кліматичних інвестицій та інвестицій, що пріоритизують збереження природи передбачає процес розробки стратегії визначення та розподілу фінансових ресурсів для інвестицій або проєктів з метою досягнення конкретних кліматичних цілей. Цей процес планування передбачає оцінку пріоритетності інвестицій, а також створення дорожньої карти для активізації доступних державних і приватних фінансових ресурсів у спосіб, який узгоджується з кліматичними цілями. Очевидно, що для того, щоб перенести задекларовані "чисті нульові" цілі на реальну інвестиційну практику, фінансові установи повинні привести внутрішні системи стимулювання у відповідність до чітко визначених цілей та взаємодіяти зі стейкхолдерами із питань планування та координування фінансування відразу трьох переходів — зеленого, енергетичного та циркулярного.

Література:

1. Kreditanstalt für Wiederaufbau's (KfW). Development Finance Forum 2022. 2022. URL: <https://www.kfw-entwicklungsbank.de/Aboutus/Development-Finance-Forum-2022/>
2. Central American Bank for Economic Integration (CABEI). Green and Blue Bond Framework. 2022. URL: https://www.bcie.org/fileadmin/bcie/espanol/archivos/novedades/publicaciones/institucionales/NINT_-_CABEIs_Green_and_Blue_Bond_Framework_-_20221201_FINAL.pdf
3. Corporacion Andina de Fomento (CAF). Launch of the Infrastructure report in the development of Latin America (Ideal) 2022. 2022. URL: <https://www.caf.com/en/currently/events/2022/12/launch-of-the-infrastructure-report-in-the-development-of-latin-america-ideal-2022/>
4. China Development Bank (CDB). CDB announced an action plan to support the "carbon peaking and carbon neutrality" goals. 2021. URL: https://www.cdb.com.cn/English/xwzx_715/khdt/202204/t20220424_9851.html
5. China Development Bank (CDB). Sustainability Report 2022. 2022. URL: https://www.cdb.com.cn/shzr/kcxfzbg/shzr_2022/
6. European Investment Bank (EIB). EIB and Development Bank of Southern Africa launch €400 million South Africa renewable energy investment initiative. 2022. URL: <https://www.eib.org/en/press/all/2022-479-european-investment-bank-and-development-bank-of-southern-africa-launch-eur-400-million-south-africa-renewable-energy-investment-initiative>
7. Japan International Cooperation Agency (JICA). Cooperation on Climate Change — Towards a sustainable

and zero-carbon society. 2022. URL: https://www.jica.go.jp/Resource/english/publications/brochures/c8h0vm0000avs7w2-att/climate_change.pdf

8. International Development Finance Club (IDFC). Green finance mapping. Report 2023. 2023. URL: <https://www.idfc.org/wp-content/uploads/2023/11/idfc-gfm-2023-final-1.pdf>

9. Орловська Ю.В., Вовк М.С., Чала В.С., Мащенко С.О. Економічна політика ЄС з підтримки зеленого житлового будівництва: монографія. Дніпро, 2017. 148 с.

10. Грод М., Резнікова Н. Фінансові та інвестиційні інструменти сприяння циркулярній економіці: сталий розвиток і кліматична нейтральність як тригери озеленення міжнародних ринків капіталу. Вісник Хмельницького національного університету. Серія: економічні науки. 2023. № 3 (318). С.249—259.

11. Грод М., Резнікова Н. Особливості фінансування розвитку циркулярної економіки і міжнародної торгівлі на принципах циркулярності: нові інвестиційні інструменти й потенціал (над)національної регуляторної політики. MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS. 2023. № 2. С. 55—64.

12. Грод М., Резнікова Н. Регуляторні пастки циркулярної економіки в політиці переходів ЄС до сталості: проблеми ідентифікації джерел фінансування Нового європейського консенсусу з розвитку та Європейського зеленого курсу. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 16. С. 49—57.

13. Резнікова Н.В., Грод М.І. Формування інституційної підтримки розвитку циркулярної економіки та її сталого фінансування в Європейському Союзі. Економіка України. 2023. № 11 (744). С. 52—75.

14. Geissdoerfer M., Savaget P., Bocken N. M. P., Hultink E. J. The circular economy: A new sustainability paradigm? *Journal of Cleaner Production*. 2017. Vol. 143. P. 757—768.

15. Millar N., Mclaughlin E., Borger T. The circular economy: Swings and roundabouts? *Ecological Economics*. 2019. Vol. 158. P. 11—19.

16. Inigo E. A., Blok V. Strengthening the socio-ethical foundations of the circular economy: Lessons from responsible research and innovation. *Journal of Cleaner Production*. 2019. Vol. 233. P. 280—291.

17. Winans K., Kendall A., Deng H. The history and current applications of the circular economy concept. *Renewable & Sustainable Energy Reviews*. 2017. Vol. 68. P. 825—833.

18. Climate Policy Initiative. Global Landscape of Climate Finance 2023. 2023. URL: <https://www.climatepolicyinitiative.org/wp-content/uploads/2023/11/Global-Landscape-of-Climate-Finance-2023.pdf>

19. Convergence. The Catalytic Climate Finance Facility (CC Facility). 2024. URL: <https://www.convergence-finance/ccfacility>

20. World Bank Group. Mobilizing private finance for nature. 2020. URL: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/916781601304630850-0120022020/original/FinanceforNature28Sepwebversion.pdf>

21. Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA). Market finance for development. Taking stock. 2023. URL: https://www.miga.org/sites/default/files/2023-12/MarketFinance_MIGA.pdf

22. NatureFinance. Resources & Tools. 2024. URL: <https://www.naturefinance.net/resources-tools/> Accessed 12 July 2024).

23. The Taskforce on Nature Markets. Biodiversity Credit Markets. The role of law, regulation and policy. 2023. URL: <https://www.naturefinance.net/wp-content/uploads/2023/04/BiodiversityCreditMarkets.pdf> (Accessed 12 July 2024).

24. World Bank. International development association's twentieth replenishment mid-term review: note on nature finance tracking methodology. 2024. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099020524182036310/pdf/BOSIB1722f330c0fd-18f8818b41d9bbe465.pdf>

25. Glasgow Financial Alliance for Net Zero (GFANZ). 2023 Progress Report. 2023. URL: <https://assets.bbhub.io/company/sites/63/2023/11/GFANZ-2023-Progress-Report.pdf>

References:

1. Kreditanstalt für Wiederaufbau's (KfW) (2022), "Development Finance Forum 2022", available at: <https://www.kfw-entwicklungsbank.de/Aboutus/Development-Finance-Forum-2022/> (Accessed 12 July 2024).

2. Central American Bank for Economic Integration (CABEI) (2022), "Green and Blue Bond Framework", available at: https://www.bcie.org/fileadmin/bcie/espanol/archivos/novedades/publicaciones/institucionales/NINT_-_CABEIs_Green_and_Blue_Bond_Framework_20221201_FINAL.pdf (Accessed 12 July 2024).

3. Corporacion Andina de Fomento (CAF) (2022), "Launch of the Infrastructure report in the development of Latin America (Ideal) 2022", available at: <https://www.caf.com/en/currently/events/2022/12/launch-of-the-infrastructure-report-in-the-development-of-latin-america-ideal-2022/> (Accessed 12 July 2024).

4. China Development Bank (CDB) (2021), "CDB announced an action plan to support the "carbon peaking and carbon neutrality" goals", available at: https://www.cdb.com.cn/English/xwzx_715/khdt/202204/t20220424_9851.html (Accessed 12 July 2024).

5. China Development Bank (CDB) (2022), "Sustainability Report 2022", available at: https://www.cdb.com.cn/shzr/kcxfzbg/shzr_2022/ (Accessed 12 July 2024).

6. European Investment Bank (EIB) (2022), "EIB and Development Bank of Southern Africa launch ^400 million South Africa renewable energy investment initiative, available at: <https://www.eib.org/en/press/all/2022-479-european-investment-bank-and-development-bank-of-southern-africa-launch-eur-400-million-south-africa-renewable-energy-investment-initiative> (Accessed 12 July 2024).

7. Japan International Cooperation Agency (JICA) (2022), "Cooperation on Climate Change — Towards a sustainable and zero-carbon society", available at: https://www.jica.go.jp/Resource/english/publications/brochures/c8h0vm0000avs7w2-att/climate_change.pdf (Accessed 12 July 2024).

8. International Development Finance Club (IDFC) (2023), "Green finance mapping. Report 2023", available

at: <https://www.idfc.org/wp-content/uploads/2023/11/idfc-gfm-2023-final-1.pdf> (Accessed 12 July 2024).

9. Orlovska, Yu.V., Vovk, M.S., Chala, V.S. and Mashchenko, S.O. (2017), *Ekonomichna polityka YeS z pidtrymky zelenoho zhytlovoho budivnytstva* [Economic policy of the EU to support green housing construction], Dnipro, Ukraine, available at: <http://www.intecon.dp.ua/wpcontent/uploads/2017/09/Orlovska-Vovk-Chala-Maschenko-econom.pdf> (Accessed 12 July 2024).

10. Grod, M. and Reznikova, N. (2023), "Financial and investment tools for promoting the circular economy: sustainable development and climate neutrality as triggers for the greening of international capital markets", *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, vol. 318, no. 3, pp. 249—259.

11. Grod, M. and Reznikova, N. (2023), "Features of financing the development of the circular economy and international trade on the principles of circularity: new investment tools and the potential of (super)national regulatory policy", *MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS*, vol. 2, pp. 55—64.

12. Grod, M. and Reznikova, N. (2023), "Regulatory traps of the circular economy in the policy of EU transitions to sustainability: problems of identifying sources of financing of the New European Consensus on Development and the European Green Deal", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 6, pp. 49—57.

13. Reznikova, N. and Grod, M. (2023), "Formation of institutional support for the development of circular economy and its sustainable financing in the European Union", *Economy of Ukraine*, vol. 11, no. 744, pp. 52—75.

14. Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, N. M. P and Hultink, E. J. (2017), "The circular economy: A new sustainability paradigm?", *Journal of Cleaner Production*, vol. 143, pp. 757—768.

15. Millar, N., Mclaughlin, E. and Borger, T. (2019), "The circular economy: Swings and roundabouts?", *Ecological Economics*, vol. 158, pp. 11—19.

16. Inigo, E. A. and Blok, V. (2019), "Strengthening the socio-ethical foundations of the circular economy: Lessons from responsible research and innovation", *Journal of Cleaner Production*, vol. 233, pp. 280—291.

17. Winans, K., Kendall, A. and Deng, H. (2017), "The history and current applications of the circular economy concept" *Renewable & Sustainable Energy Reviews*, vol. 68, pp. 825—833.

18. Climate Policy Initiative (2023), "Global Landscape of Climate Finance 2023", available at: <https://www.climatepolicyinitiative.org/wp-content/uploads/2023/11/Global-Landscape-of-Climate-Finance-2023.pdf> (Accessed 12 July 2024).

19. Convergence (2024), "The Catalytic Climate Finance Facility (CC Facility)", available at: <https://www.convergence.finance/ccfacility> (Accessed 12 July 2024).

20. World Bank Group (2020), "Mobilizing private finance for nature", available at: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/916781601304630850-0120022020/original/FinanceforNature28Sepwebversion.pdf> (Accessed 12 July 2024).

21. Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) (2023), "Market finance for development. Taking stock",

available at: https://www.miga.org/sites/default/files/2023-12/MarketFinance_MIGA.pdf (Accessed 12 July 2024).

22. NatureFinance (2024), "Resources & Tools", available at: <https://www.naturefinance.net/resources-tools/> (Accessed 12 July 2024).

23. The Taskforce on Nature Markets (2023), "Biodiversity Credit Markets. The role of law, regulation and policy", available at: <https://www.naturefinance.net/wp-content/uploads/2023/04/BiodiversityCreditMarkets.pdf> (Accessed 12 July 2024).

24. World Bank (2024), "International development association's twentieth replenishment mid-term review: note on nature finance tracking methodology", available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099020524182036310/pdf/BOSIB1722f330c0fd-18f8818b41d9bbe465.pdf> (Accessed 12 July 2024).

25. Glasgow Financial Alliance for Net Zero (GFANZ) (2023), "2023 Progress Report", available at: <https://assets.bbhub.io/company/sites/63/2023/11/GFANZ-2023-Progress-Report.pdf> (Accessed 12 July 2024).

Стаття надійшла до редакції 14.07.2024 р.

АГРОСВІТ

<https://nauka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

АГРОСВІТ
Науково-практичний журнал

ISSN 2306-6792
P772306 679201

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292